

Id-Dipartimenti tal-Malti fil-Kulleġġi ta' Malta u Għawdex

L-Eżamijiet ta'
Nofs is-Sena 2017 - 2018

IL-LIVELLI

6 – 7

IT-TMIEN SENA

IL-MALTI (Il-Fehim mis-Smigh)

IL-HIN: 15-il minuta

Il-Karta tal-Għalliema

Gwida għat-Tmexxija tal-Eżami tal-Fehim mis-Smigh

1. L-għalliema tal-Malti li se jmessu l-eżami tas-smigh isellmu lill-istudenti u wara li jitqassmu l-karti tal-eżami tas-smigh jgħidulhom: *“Bongu. Nitlobkom biex tiktbu isimkom, kunjomkom u l-klassi fil-post ipprovdut fil-karta ta’ quddiemkom.”*
2. Meta l-għalliema jaraw li l-istudenti lestew, jgħidulhom: *“Issa se tinqralkom l-ewwel silta. Nitlobkom toqogħdu attenti għall-qari. Ma tistghux tiktbu jew taħdmu l-eżerċizzji waqt li tkun qed tinqralkom is-silta.”*
3. L-għalliema jaqraw l-ewwel silta kollha b’ritmu meqjus u meta jispiċċaw mill-qari jgħidu lill-istudenti: *“Issa se jinqralkom l-istruzzjonijiet u l-eżerċizzji li tridu taħdmu fuq is-silta li għadkom kemm smajtu. Tistghu taħdmuhom waqt li qed tinqara. Infakkarkom li s-silta ser terġa’ tinqralkom darb’ohra.”*
4. L-għalliema jaqraw l-istruzzjonijiet u l-eżerċizzji kollha kif hemm fil-karta. Wara dan il-qari l-istudenti jingħataw ftit hin biex jaħdmu qabel ma jibda t-tieni qari tal-ewwel silta. Wara jgħidu lill-istudenti: *“Issa se tinqralkom għat-tieni u l-aħhar darba s-silta flimkien mal-istruzzjonijiet u l-eżerċizzji. Tistghu tkomplu taħdmu waqt dan il-qari.”*
5. Kif l-għalliema jtemmu t-tieni qari jagħtu ftit hin biex l-istudenti jkomplu jaħdmu l-karta. Wara jgħidu lill-istudenti: *“Issa se tinqralkom it-tieni silta. Nitlobkom toqogħdu attenti għall-qari. Ma tistghux tiktbu jew taħdmu l-eżerċizzji waqt li nkun qed tinqralkom is-silta.”*
6. L-għalliema jaqraw it-tieni silta kollha b’ritmu meqjus u meta jispiċċaw mill-qari jgħidu lill-istudenti: *“Issa se tinqralkom l-istruzzjonijiet u l-eżerċizzji li tridu taħdmu fuq is-silta li għadkom kemm smajtu. Tistghu taħdmuhom waqt li qed naqra. Infakkarkom li s-silta ser terġa’ tinqralkom darb’ohra.”*
7. L-għalliema jaqraw l-istruzzjonijiet u l-eżerċizzji kollha kif hemm fil-karta. Wara dan il-qari l-istudenti jingħataw ftit hin biex jaħdmu qabel ma jibda t-tieni qari tas-silta.
8. L-għalliema jgħidu lill-istudenti: *“Issa se tinqralkom għat-tieni u l-aħhar darba s-silta flimkien mal-istruzzjonijiet u l-eżerċizzji. Tistghu tkomplu taħdmu waqt dan il-qari.”*
9. Hekk kif tgħaddi kwarta mill-bidu tal-eżami, l-għalliema jgħidu lill-istudenti: *“Il-hin tal-eżami għadda. Jekk jogħgobkom ieqfu mill-kitba u se jingabru il-karti. Grazzi.”*
10. L-għalliema għandhom jaraw li l-karti kollha tal-eżami tas-smigh jingabru qabel l-istudenti jstgħu jkomplu bl-eżami tal-qari u l-kitba.

Il-Qari tal-Ewwel Silta: **Kura Minghajr Tabib**

Sa mill-qedem, tobbja ma kienx hemm kullimkien u n-nies tal-kampanja kienu jfittxu kura popolari, jiġifieri jagħmlu u jpaspru xi haġa huma stess fid-dar. Peress li l-faqar kien mifrux kullimkien, ftit kienu dawk li kienu jmorru għand tabib fir-raħal.

Missirijietna, sal-bidu tas-seklu għoxrin, kienu jemmnu ħafna bil-kura antika bħal f'każi ta' deni. Billi fl-antik kien għad ma kienx hemm antibijotiċi li jikkumbattu l-infezzjonijiet, il-kura tat-tabib, u aktar u aktar dik popolari, ma kienet tiswa għal xejn ħlief forsi tiffriška lill-pazjent. Jekk ma kinitx toqtol, kull infezzjoni kienet tgħaddi wara li tagħmel il-kors tagħha.

Kienu jpoġġu diversi affarijiet friski fuq il-pazjent biex itaffu s-sħana tad-deni bħal jgħaffġu xi bebbux u jorbtoħ ċappa mas-saqajn, jew iqattgħu patata roti roti u jagħmluha fuq il-moħħ, kif kienu jagħmlu wkoll fl-uġiġħ ta' ras. Fuq żaqq il-pazjent kienu jpoġġu xi ċarruta mxarrba jew xi pal tal-bajtar miftuħ u mixwi għax kienu jaħsbu li jiġbed fih id-deni.

Ix-xjenza medika kellha tieħu ż-żmien biex illum għandna rimedji tajbin ħafna għal saħħitna.

Tahriġ A. Aħdem it-tahriġ skont dak li smajt fis-silta.

(5 marki)

1. In-nies kienu jfittxu kura popolari għax ħafna kienu foqra u għax ma kienx hemm _____ kullimkien.
2. Il-Maltin kienu jemmnu ħafna bil-kura antika sal-bidu tas-seklu _____.
3. Fl-imġhoddi biex jikkumbattu l-infezzjonijiet
  - a. kienu jieklu biss il-bebbux u l-patata.
  - b. kienu jieħdu l-antibijotiċi.
  - ċ. kienu jtaffu s-sħana tad-deni.
4. Biex itaffu s-sħana tad-deni kienu jorbtoħ ċappa bebbux mgħaffeg ma' saqajn il-pazjent jew iqiegħdu patata roti roti fuq _____.
5. Fuq żaqq il-pazjent kienu jqiegħdu pal tal-bajtar
  - a. miftuħ u mixwi.
  - b. mibrum u mnixxef.
  - ċ. mgħaffeg u mxarrab.

Il-Qari tat-Tieni Silta: **Il-Ħmar u l-Ġeru – Hrafa ta' Esopu**

Raġel sinjur kellu ġeru li kien il-mimmi t'għajnejh. Il-ġeru kien jifraħ b'sidu mbagħad ir-raġel kien jordna lill-qaddejja tiegħu sabiex jagħtuh jiekol u jixrob.

Ir-raġel kellu wkoll ħmar. Spiss kien jara lil sidu u 'l-ġeru jifirħu b'xulxin. Il-ħmar beda jgħir u ddecieda li jagħmel bħall-ġeru: jigrri għal fuq sidu u jifraħ bih. Hekk sidu żgur ikollu għax iħobbu u jżieghel bih.

Jum wiehed il-ħmar ġera għal fuq sidu, tela' fuq spallejh u beda jbusu. Is-sinjur twerwer u għajjat lill-qaddejja, "Fittxu ħuduli din il-bestja selvaġġa minn fuqi għax qed tweggagħni." Il-qaddejja hadu l-ħmar fl-istalla u tawh daqqtejn frosta. Il-ħmar qatt aktar ma gietu x-xewqa li jiffitta 'l sidu.

Mhux għaref min jikkopja lil haddieħor għax jgħir għalih u jaħseb li jista' jingħogob aktar minnu.

Tahriġ B. Aħdem it-tahriġ skont dak li smajt.

(5marki)

1. Raġel sinjur kellu ġeru li kien il-mimmi t'għajnejh. Dan ifisser li s-sinjur kien _____ hafna lill-ġeru.
2. Il-ħmar beda jgħir għax ir-raġel u l-ġeru kienu _____ b'xulxin.
3. Meta l-ħmar tela' fuq sidu u beda jbusu, ir-raġel _____ minnu.
4. Il-bestja selvaġġa kienet
  - a. il-ġeru.
  - b. il-ħmar.
  - ċ. waħda mill-qaddejja.
5. It-tagħlima ta' din il-ħrafa hija
  - a. mhux ħmar min joqgħod jikkopja lil haddieħor.
  - b. mhux hażin li timita lil haddieħor biex tinħabb.
  - ċ. mhux tajjeb li tikkopja lil haddieħor biex tingħogob.

TMIEM IL-KARTA